

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح ماده ۹۸۲ قانون مدنی»

مشخصات طرح

دوره هشتم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۴۵

شماره چاپ:

۱۸۵۱

تاریخ چاپ:

نام دفتر:

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۲۱۹۰

تاریخ انتشار:

۱۳۹۰/۱۰/۲۸

مقدمه

طرح مذکور در راستای جلوگیری از اشتغال ایرانیان دارای تابعیت خارجی در مشاغل کلیدی و مهم تدوین شده است.

سوابق قانونی

در مورد سوابق قانونی این پیشنهاد می‌توان موارد زیر را برشمرد:

الف) ماده (۹۸۲) قانون مدنی: «اشخاصی که تحصیل تابعیت ایرانی نموده یا بنمایند از کلیه حقوقی که برای ایرانیان مقرر است بهره‌مند می‌شوند، لکن نمی‌توانند به مقامات زیر نائل گردند:

۱. ریاست جمهوری و معاونین او.
۲. عضویت در شورای نگهبان و ریاست قوه قضائیه.
۳. وزارت، کفالت وزارت، استانداری و فرمانداری.
۴. عضویت در مجلس شورای اسلامی.
۵. عضویت شوراهای استان، شهرستان و شهر.
۶. استخدام در وزارت امور خارجه و نیز احراز هرگونه پست و یا مأموریت سیاسی.
۷. قضاوت.
۸. عالی‌ترین رده فرماندهی در ارتش، سپاه و نیروی انتظامی.
۹. تصدی پست‌های مهم اطلاعاتی و امنیتی.»

ب) ماده (۹۸۹) قانون مدنی: «هر تبعه ایرانی که بدون رعایت مقررات قانونی بعد از تاریخ ۱۲۸۰ شمسی تابعیت خارجی تحصیل کرده باشد تبعیت خارجی او کان‌لم‌یکن بوده و تبعه ایران شناخته می‌شود ولی در عین حال کلیه اموال غیرمنقوله او با نظارت مدعی‌العموم محل به فروش رسیده و پس از وضع مخارج فروش قیمت آن باو داده خواهد شد و به‌علاوه از اشتغال به وزارت و معاونت وزارت و عضویت مجالس مقننه و انجمن‌های ایالتی و ولایتی و بلدی و هرگونه مشاغل دولتی محروم خواهد بود.

تبصره - هیئت وزیران می‌تواند بنا به مصالحی به پیشنهاد وزارت امور خارجه تابعیت خارجی مشمولین این ماده را به رسمیت بشناسند. به این‌گونه اشخاص با موافقت وزارت امور خارجه اجازه ورود به ایران یا اقامت می‌توان داد.»

بررسی طرح پیشنهادی

با عنایت تأثیر این طرح در جلوگیری از برخی مفاسد اقتصادی تصویب کلیات آن مورد پیشنهاد است. اما در خصوص جزئیات این طرح می‌توان گفت: در تبصره‌ای که برای الحاق به ماده (۹۸۲) پیشنهاد شده آمده است: «تصدی سمت‌های فوق برای ایرانیانی که تابعیت خارجی را اخذ نموده باشند نیز ممنوع است». برای تأمین بهتر هدف تدوین‌کنندگان این طرح با عنایت به ماده (۹۸۹) قانون مدنی که در قسمت قبل متن آنها ذکر شد، به نظر می‌رسد مفاد تبصره در مواد مذکور آمده است و ذکر این تبصره به این صورت مفید نیست. مضافاً

اینکه ذکر چنین تبصره‌ای، با توجه به محدودیت موارد شمول آن در مقایسه با مواد مذکور، ممکن است شبیه نسخه آن مواد را ایجاد کند و به‌علاوه چنین عباراتی با مواد قانون مدنی چندان سنخیتی ندارد. لذا به نظر می‌رسد بدون اصلاح و نسخ بخشی از قانون مدنی می‌توان در قالب یک ماده واحد و بدون بروز اشکالات مذکور مقصود طراحان محترم را تأمین نمود. در این راستا متن زیر پیشنهاد می‌شود: «هر شخصی که به هر مدت تابعیت کشور دیگری را داشته است از تصدی هر نوع پست مدیریت سیاسی و هر نوع استخدام و به‌کارگیری در قوای سه‌گانه و سازمان‌های وابسته به آنها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی، کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است، بانک مرکزی، بانک‌ها، بیمه‌های دولتی و نهادهای زیر نظر مقام معظم رهبری محروم خواهد بود، مگر در مورد اشخاص معین که در هر مورد به تصویب شورای عالی امنیت ملی برسد. رؤسای دستگاه‌های موضوع این ماده مکلف به اجرای این حکم در مورد کلیه کارکنان مشمول خود هستند و باید حسب مورد نسبت به بازنشستگی یا بازخرید آنها اقدام نمایند».

نتیجه‌گیری

با عنایت به موارد مذکور و تأثیر این طرح در مبارزه با برخی مفاسد اقتصادی تصویب کلیات آن مورد پیشنهاد است، لکن با توجه به مطالب پیش‌گفته لازم است: متن طرح به شرح زیر اصلاح شود:

عنوان: ممنوعیت به‌کارگیری اشخاصی که تابعیت بیگانه را داشته یا دارند

ماده واحد - «هر شخصی که به هر مدت تابعیت کشور دیگری را داشته است از تصدی هر نوع پست مدیریت سیاسی و هر نوع استخدام و به‌کارگیری در قوای سه‌گانه و سازمان‌های وابسته به آنها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی، کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است، بانک مرکزی، بانک‌ها، بیمه‌های دولتی و نهادهای زیر نظر مقام معظم رهبری محروم خواهد بود، مگر در مورد اشخاص معین به استثنای افراد مشمول ماده (۹۸۲) که در هر مورد به تصویب شورای عالی امنیت ملی برسد. رؤسای دستگاه‌های موضوع این ماده مکلف به اجرای این حکم در مورد کلیه کارکنان مشمول خود هستند و باید حسب مورد نسبت به بازنشستگی یا بازخرید آنها اقدام نمایند».